

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Disputatio XXXIX. De merito Christi Domini absolute, & secu[n]dum se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Nihilominus tamen debetur ei gloria, sicut homini beato, quam quantum ad aliquid debuit habere sine merito, & In corp. art. quantum ad aliquid cum merito: ut ex supra dictis patet.*

Ad tertium dicendum, quod redundantia gloria ex anima ad corpus, est ex diuina ordinatione secundum congruentiam humanorum meritorum, ut scilicet, sicut homo meretur per actum anime, quem exercet in corpore, ita etiam remuneretur per gloriam anime, redundantem ad corpus. Et propter hoc non solum gloria anime, sed etiam gloria corporis cadit sub merito, secundum illud Roman. 8. Vniuersificabit mortalia corpora nostra, propter inhabitantem Spiritum eius in nobis. Et ita potuit cadere sub merito Christi.

Ad quartum dicendum, quod manifestatio excellentie Christi pertinet ad bonum eius, secundum esse, quod habet in notitia aliorum: quamuis principaliter pertineat ad bonum eorum, qui cum cognoscunt, secundum esse quod habent in se ipsis. Sed etiam hoc ipsum refertur ad Christum in quantum sunt membra eius.

COMMENTARIUS.

Quoniam meritum in actione libera voluntatis consistit, ideo D. Thom. huic quaestioni, quæ est de unitate operationis humane Christi, adiunxit disputationem de merito Christi, quam in hoc & articulo sequenti breuissimè expedit: supponit enim, Christum mereri potuisse, & hic docet quid sibi, in articulo vero sequenti, quid nobis meruerit. Hicigitur docet non meruisse sibi eas anime perfectiones, quas ab initio Incarnationis habuit, scilicet, gratiam, gloriam, &c. meruisse tamen gloriam corporis, & alia, quæ pertinent ad exteriorem exaltationem, quæ à principio non habuit. Et utrumque breuiter & clare probat in articulo: indigent tamen tam assertiones, quam probationes, magna examinationibus commodius trademus.

DISPUTATIO XXXIX.

In tres sectiones distributa.

De merito Christi Domini absolute, & secundum D. Thom.

AEc materia de merito Christi grauissima est & amplissima. quam D. Thom. variis locis attigit in hac materia, supra quaest. 1. art. 2. quaest. 2. art. 11. q. 8. a. 1. & sequentibus: & infra, q. 3. a. 3. q. 48. 49. 56. & 57. art. 6. & 59. art. 3. & in 3. distinct. 18. vbi alij Theologi eandem rem tractant. Nos vero quidquid ad hanc materiam pertinere videbitur, quod per occasionem aliquam in superioribus disputatum non sit, hoc loco dicemus, totamque hanc materiam quatuor disputationibus amplectemur: & in hac prima, an & quale fuerit Christi meritum, & quo tempore, & quibus actibus perfectum fuerit, explicabimus: in sequentibus vero, quid sibi, quid nobis, quid denique Angelis Christus meruerit, tractandum erit.

SECTIO I.

An in Christo Domino fuerit meritum, seu conditiones omnes ad merendum necessarie.

Quæstio hæc de proprio, & perfecto merito de condigno ac de iustitia intelligenda est, de cuius natura & conditionibus ad illud necessariis in 1. 2. quaestione 114. tanquam in proprio loco disputatur, ex qua, ne materias confundamus, ea solum sumemus, quæ præsentis negotio fuerint necessaria, & indicabimus, quæ ad hoc meritum requisita sunt, ut

ea, atque adeo perfectum meritum in Christo fuisse cõcludamus. Possunt autem aliqua ad meritum requiri ex parte ipsius operis, alia ex parte personæ merentis, alia ex parte eius, apud quem meretur. De quibus sigillatim ac breuiter dicendum est.

Prima ergo conditio ex parte actus meritorij est, ut sit honestus, quæ & per se nota est, loquimur enim de merito præmij apud Deum, & multò notius est, inueniam esse in omnibus, & singulis actibus voluntatis Christi, ut ex ijs, quæ de gratia, sanctitate, & innocentia eius in superioribus tractata sunt, satis constat.

Secunda conditio in opere meritorio necessaria est, ut sit liberum, quoniam per ea, quæ naturalia sunt, & quæ a domino non sumus, nec meremur nec demeremur. Vnde hæc libertas, quæ ad meritum necessaria est, non coactionem tantum, sed necessitatem etiam simpliciter excludit, quia illa sola nomen libertatis meretur, solaque illa in vero propriæ actus dominio consistit. Vnde Paulus ad Philemon. Sine consilio (inquit) tuo nihil volui facere, vi ne veluti ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium: & 2. Corinth. 9. Non ex tristitia aut necessitate: quibus locis id notant Patres. Hinc Methodius lib. de liber. arbit. Si factus esset homo (inquit) ut unus de numero eorum, qui ex necessitate seruiunt, non reciperet mercedem libera voluntate dignam, & Hieronymus lib. 2. cont. Iovin. Vbi necessitas sibi nec coronam. Hilarius lib. 1. de Trinit. aliquantul. à princ. ita exponit illud Ioan. 8. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Esse filios Dei non necessitatem esse voluit, sed potestatem, ut voluntas præmij affluat.

Eademque est sententia Parrum, & Doctorum, quos disputat. 37. sect. 2. retuli, vbi etiam hanc conditionem locum habuisse in actibus voluntatis Christi, fusè satis disputatum est. Neque enim probo quorundam Nominalium sententiam, qui conditionem hanc solum in puris creaturis dicunt ex lege Dei esse necessariam, illam vero legem Christum Dominum non comprehendisse, ideoque non fuisse illi necessariam libertatem ad merendum. Hæc enim sententia primum nullo nititur fundamento, ostendant enim isti, vbi hæc lex pro hominibus puris lata fuerit, non autem pro Christo, aut vbi cum Christo Domino in hac lege dispensatum sit: aut quæ fuerit necessitas huius exceptionis, seu dispensationis: Si enim existimant, in Christo non fuisse libertatem, & ideo indiguisse hac exemptione à lege communi, valde errant contra communem doctrinam Scripturæ, Conciliorum, & Sanctorum: si autem de Christi libertate non dubitant, non est cur hanc dispensationem, seu exemptionem à communi lege confingant. Præsertim, quia lex hæc nullam imperfectionem Christo homini repugnantem supponit, sed ad perfectionem potius meritis spectat. Deinde falso videntur hi autores supponere, libertatem requiri ad meritum ex lege extrinseca Dei & non ex intrinseca natura, & essentia ipsius meriti. Licet enim ad meritum, seu potius demeritum poenæ, necessaria est libertas, non ex lege extrinseca Dei, sed ex intrinseca natura talis meriti, ita ut sine hac conditione omnino esse repugnet: ita de vero ac proprio merito præmij sentiendum est, ut latius in materia de merito disputatur.

Tertia conditio in actione etiam meritoria necessaria est, ut sit proportionata premio, atque adeo ut habeat valorem condignum, & aliquo modo illi æqualem. Cum enim ratio meriti ad iusticiam pertineat, æqualitatem aliquam inter meritum & præmij requirit: hanc vero dignitatem seu valorem fuisse in actibus Christi respectu cuiuscunque præmij, non est quod denuo probemus, superius enim q. 1. a. 2. latissimè ostensum est, opera Christi Domini, & ex se fuisse perfectissima, & dignissima, & ex personæ dignitate habuisse infinitum quendam valorem ad satisfaciendum, & merendum.

Quarta,

Quarta, ex parte personæ merentis necessaria est, ut sit persona Deo grata. Quanquam autem certum sit, personam Christi fuisse Deo gratissimam, tam secundum se, quam ut subsistentem in humanitate, & ratione gratiæ vnionis, & ratione gratiæ habitualis ab illa manantis: disputari verò à Theologis solet, an hæc posterior gratia fuerit Christo necessaria ad meritum, atque adeo an illa fuerit Christo Domino principum sui meriti. Quidam enim existimant, hanc gratiam etiam in Christo fuisse ad meritum necessariam. Ita tenet Marfil. in 3. quæst. 10. art. 1. Bonauent. dist. 13. art. 1. quæst. 1. Durand. q. 1. Palud. q. 2. opinione 4. conclus. 3. iudicant Capreol. lib. 1. q. vnica, art. 3. ad argumenta Scoti contra 1. conclus. & Dried. tract. 2. de Capt. & redemp. gen. hum. c. 2. p. 3. artic. 4. ad 3. Faut D. Thom. q. 29. de verit. art. 5. ad 4. vbi ait, meritum Christi habere rationem meriti à gratia habituali, sine qua meritum esse non potest. Fundamentum esse potest, quia si anima Christi careret hac gratia habituali, non esset intrinsecè ordinata ad supernaturalem beatitudinem, quæ in visione beata consistit, ergo nec posset actiones suas in illū finem referre, ergo nec mereri. Dicendum vero absolute & simpliciter est, hanc gratiam non fuisse Christo Domino necessariam ad merendum: duobus enim modis intelligi potest, hanc gratiam esse necessariam ad meritum. Primo, ut sit principium eleuans potestatem ad elicendum actum ipsum meritum. Et hoc sensu diximus suprā cum S. Thom. & aliis autoribus fuisse hanc gratiam Christo necessariam ad supernaturales actus connaturali modo faciendos. Vnde sit primò hac ratione, neq. ad omnem actum meritum fuisse necessariam, quia, ut infrā dicam, Christus non tantum meruit per actus supernaturales, sed per naturales etiam. Fit secundò, neque ad ipsos actus supernaturales fuisse simpliciter, & de potentia absoluta necessariam, sed solum secundum ordinariam legem, seu ad elicendum illos perfectò, & connaturali modo. Et existimo nonnullos ex citatis autoribus nihil aliud intendisse: & ita etiam esse explicandum D. Thom. suprā q. 7. art. 1. & quæst. 29. de verit. artic. 1. & vbiunque gratiam habitualement ad hoc meritum Christi requirit.

Secundò potest requiri hæc gratia præcise propter ipsam rationem meriti, seu ut actus ipse habeat valorem, & condignitatem coram Deo. Suppono enim ex materia de merito, hæc dignitatem seu valorem actus non solum pendere ex ipsa specifica ratione, & honestate actus, sed etiam ex conditione & sanctitate personæ operantis: inde enim fit, ut dispositio remota, aut proxima ad gratiam, non sit meritoria de condigno gratiæ, neque augmenti fidei, aut spei, cum tamen similis actus in persona iam grata, & digna sit meritorius de condigno augmenti gratiæ, & aliarum virtutum. Ex hoc ergo capite omnino certum, & indubitatum existimo, non fuisse Christo necessariam accidentalem gratiam ad perfectum meritum: ut bene docuit Soto in 4. dist. 19. q. 1. art. 2. & lib. 3. de Nat. & grat. cap. 6. Vega lib. 7. in Trid. cap. 9. Tolet. in Ioan. cap. 1. annot. 47. Perer. in Daniel. c. 9. q. 15. Et ratio est euident ex dictis suprā q. 9. quia hic homo Christus per se & substantialiter ratione ipsius personæ est maximè gratus Deo, & similiter eius humanitas ipsamet vnione ad Deum fuit sanctificata & grata: ergo hæc sola personalis dignitas erat per se sufficiens ad valorem meriti, suppositis aliis conditionibus ex parte operis necessariis. Confirmatur, quia nunc opera Christi ex hac dignitate personæ operantis habent infinitā quandam rationem meriti, quatenus ipsamet opera ex vi vnionis deificantur quodammodo, ut suprā q. 1. art. 2. latè diximus, ergo multo magis sufficit per se hæc dignitas ad rationem meriti. Ex nullo ergo capite fuit simpliciter requisita gratia habitualis ad

Christi meritum. Sed contrā nam sola gratia vnionis sine habituali, non ordinat, nec eleuat hominē ad finem supernaturalem: ergo non potest sufficere ad condignum meritum eius. Respondetur, negando simpliciter antecedens, nam licet non ordinet proximè, ordinat tamē radicaliter & principaliter, nam facit suo modo debitam, etiā ipsam habitualement gratiam. Adde verò vltimò, quāuis illa gratia non fuerit simpliciter necessaria, tamē de facto cum Christus illam habuerit, etiam ex illo capite habuisse opera Christi valorem & condignitatem ad meritum, quia illa gratia non fuit inferioris conditionis in Christo, quam in nobis. Quocirca, quod Ricard. dixit in 3. dist. 13. art. 1. q. 1. ad vltimum, gratiam habitualement fuisse principium, quo Christi opera essent magis meritoria, si de augmento intensio intelligatur, falsum est, quia diximus suprā q. 1. artic. 2. opera Christi ex personali dignitate habuisse infinitum valorem meriti, & ideo sub ea ratione non potuisse intensiue augeri: si autem solum intelligeretur de augmento quodammodo extensiue, id est, ut pluribus modis & rationibus illa opera essent cōdigna & proportionata ad meritum, in hoc sensu verum est illud dictum, ut explicatum est. Constat igitur, hanc quartam conditionē perfectissimo modò inuentā esse in Christo Domino. An vero indiguerit Christus aliqua alia gratia actuali, vel supernaturali cognitione, dicemus in fine sequentis sectionis.

Quinta conditio ex parte etiam personæ merentis est, ut sit viator, quam necessariam esse saltem ex lege Dei ordinariam (quidquid sit de absoluta potentia) omnes Theologi docent, ut latius videbimus statim sect. 3. vbi simul ostendemus, conditionē hanc etiam in Christo Domino fuisse necessariam. Quod enim viator aliquando fuerit, scilicet, eo tempore quo vixit in corpore passibili, demonstrauit D. Thom. suprā quæst. 15. art. 10. & ideo saltem pro eo tempore fuisse Christum in statu merendi, quia cum haberet corpus passibile, secundum eam rationem aliquo modo tendebat in beatitudinem, & hoc est esse viatorem, & consequenter habere statū merendi, quia meritū est via ad præmium. Sicut etiam fuit Christus eo tēpore in statu satisfaciendi, propterea enim corpus passibile assumpsit. Vnde fit, licet fuerit miraculosum, & præter legem, Christum simul esse viatorem & comprehensorum, supposito tamen illo statu, consequens fuisse, ut esset capax meriti: non ex dispensatione, sed seruata omni propria & rigoro lege meriti: quia, licet esse viatorem miraculosum sit, tamen viatorem mereri non est miraculosum, sed quodammodo naturale. Sicut etiam Deū esse hominem fuit opus miraculosum, seu supernaturale, tamen supposito illo opere, Deum hominem ambulare, videre, & alia opera exercere, naturale fuit. Neque est vllus Theologorum, qui in hoc contradicat: quanquam enim Scoto soleat contraria sententia imponi, tamen immerito, nam in 3. dist. 18. eandem habet doctrinam Dices. Ergo animæ Beatorum erunt nunc in statu merendi, quia carēt gloria corporis. Respondetur, negando consequentiam: tum quia illæ animæ eo modo, quo existunt, sunt omnino beatæ, & extra statum viz: tum maximè, quia terminus viz ex lege Dei ordinaria politus est in fine mortalis vitæ, & ideo non solum animæ beatæ, sed etiam animæ sanctorum Patrum, quæ erant in limbo, & animæ purgatorij, sunt extra statum merendi.

Sexta conditio, quæ ex parte Dei assignari solet, ad quem pertinet & acceptare meritum, & præmiū retribuere, est, ut intercedat pactum, seu promissio Dei, ut sit veluti fundamentum huius meriti, seu obligationis iustitiæ, quæ ex illo nasci potest. In hac vero explicanda conditione duas extremas sententias vitandas censeo. Altera est, quæ totum valorem operis meritorij tam in Christo, quam in aliis

Eff 4 homi-

Marfil.
Bonauent.
Durand.
Palud.
Capreol.
Driedo.

S. Thom.

D. Thom.

Soto.
Vega.

Ricard.

D. Tho.

Scotus.

Obiectio.

Respons.

hominibus, ponit in quadam extrinseca Dei acceptatione: ita ut non ideo opus acceptetur ad præmium, quia illo dignum sit, sed e contrario potius, ideo sit dignum præmio, quia ad illud acceptatur. Unde fit, quodlibet opus posse esse meritorium maioris vel minoris præmij, prout voluerit Deus illud acceptare. Quæ doctrina est Scoti in 1. d. 17. q. 3. & in 3. d. 19. & in 4. dist. 15. quam Gabr. amplectitur in 1. d. 17. q. vnica, art. 3. dub. 2. & in 2. dist. 27. q. vnica, art. 3. dub. 2. & in 3. d. 19. q. 1. notab. 3. & conclus. 1. Almay. & ferè alij Nominales iisdem locis. Sed est falsa sententia, quæ veram & propriam rationem meriti tollit, vel latius in materia de merito demonstratur. Et indicatur breuiter, quia verum meritum est opus dignum præmio, sola autem extrinseca acceptatio non potest operi conferre hanc dignitatem: sicut nec potest per extrinsecam imputationem fieri, ut opus sit dignum poena, nisi ipsum in se tale sit. Altera sententia omnino negat promissionem seu pactum Dei, vel necessarium esse, vel posse aliquid ad meritum conferre. Quæ videtur esse sententia Caietani, & Thomistarum in 1. 2. q. 114. art. 3. Quorum fundamentum esse potest illud, quod paulò antea tetigimus, scilicet, promissionem vel acceptationem Dei nullum valorem, vel dignitatem conferre operi, cum sit omnino extrinseca illi: meritum autem fundatur in dignitate & valore operis. Unde, stante hoc valore, etiam si nulla promissio præcesserit, Deus ex sua iustitia distributiva debet aliquod præmium ratione illius conferre: sed promissio non potest aliam rationem iustitiæ addere, nisi distributivæ: ergo non est necessaria. Quod præsertim verum est de vero merito ex perfecta iustitia, quale fuit Christi meritum: cum enim acceptatio seu promissio Dei gratuita sit, quo magis fundatur meritum in huiusmodi acceptatione, eo minus habet de perfectione iustitiæ.

Inter hasigitur extremas sententias, media via incedendum censeo, existimo enim de ratione meriti perfecti esse, ut opus ipsum, de se seu moraliter consideratum, prout ab operante fit, habeat sufficientem proportionem, & condignum valorem respectu illius præmij, ad quod ordinatur: quia alias non servaretur æqualitas, quam iustitia postulat: meritum autem, de quo loquimur, esse debet ex propria iustitia, vel etiam ex perfecta, si in speciali sermo sit de Christi merito. Præter hanc autem operis proportionem & dignitatem, existimo necessariam esse promissionem sub conditione operis, in qua tale opus nitatur: est enim meritum (ut omnes Theologi fatentur) actus, cui debetur ex iustitia merces, unde non satis est, ut de se sit condignus & proportionatus præmio, sed etiam oportet, ut habeat vim inducendi obligationem ex iustitia, ex qua illi debeatur præmium. Nullus autem actus meritorius apud Deum potest respectu illius habere hanc vim, nisi in ipsius promissione, vel pacto fundatur: quia, cum Deus sit absolutus, & supremus Dominus, nullus alius potest per se obligare illi ex iustitia, seclusa promissione eius: posita autem tali promissione sub conditione operis, rectè intelligitur opus ipsum factum in virtute talis promissionis, habere vim inducendi huiusmodi obligationem, supra q. 1. artic. 2. latius dixi. Quod vero perfectum meritum hanc vim iustitiæ requirat, varijs modis ostendi & declarari potest. Primum, ex ipso nomine meriti, quod simpliciter dictum, dicit ordinem ad mercedem: merces autem non est, nisi ubi intervenit iustitiæ debitum, ut constat ex modo loquendi sacre Scripturæ, ex qua potissimum sumenda est propria ratio meriti apud Deum: in Scriptura autem merces iustorum vocatur corona iustitiæ. 2. ad Timot. 4. & ad Hebr. 6. Non est iniustus Deus, ut obliuiscatur operis vestri: & Matt. 20. fit expressa mentio pacti: Nonne, inquit, ex denario convenisti mecum: tolle quod tuum est, & vade. Unde S. Tho.

2. Timo. 4.
Hebr. 6.
Matt. 20.
S. Thom.

1. 2. q. 112. art. 3. dicit facturum Deum contra iustitiam, quam ipse statuit, si præmium merito denegaret: & q. 114. artic. 6. requirit ad meritum divinam ordinationem, etiam respectu Christi: hanc vero ordinationem, nos declaramus, esse promissionem sub conditione operis. Quæ insinuat in verbis illis. 53. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur: & eodem modo exponunt nonnulli Sancti, quos infra citabo, illud Psalmi 2. Postula a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & alia similia in hanc sententiam congerit Driedo supra artic. 2. Ex quibus potest hoc secundo confirmari, nam opera, quæ Christus nunc operatur in celo, ut, verbi gratia, amor Dei, & proximo rum oratio, &c. non sunt minoris dignitatis, quam essent similes actus, quos exercuit in statu vite: & tamen per illos actus meruit in via, & nunc non meretur in patria, quod referri non potest, nisi in promissionem & pactum Dei, quod solum pro statu vite fuit constitutum. Quod argumentum fieri etiam potest in animabus sanctis existentibus in sinu Abraham, vel in Purgatorio.

Dicetur fortasse hoc non solum provenire ex pacto Dei, sed etiam ex naturali conditione animæ humanæ, cui veluti connaturale est posse proficere, quamdiu est in statu vite mortalis. Respondeo, habere quidem hanc legem aliquod fundamentum & proportionem cum natura hominis: tamen per se non sufficere solam conditionem naturæ, nisi promissio Dei intercederet: tum quia illa circumstantia temporis, vel statû animæ in corpore, vel extra corpus passibile, aut impassibile, non variat dignitatem personæ, nec bonitatem operis: tum etiam, quia si Deus concederet animæ separatæ tempus aliquod ad bene operandum promittendo illi præmium, nihil illi deesset ad perfectionem meriti, & e contrario potuisset non concedere totum huius vite tempus ad merendum, sed ætatem aliquam definire, pro illo tempore præmium promittendo, sicut verum simile est Eliam, & Enoch, etiam si adhuc vivant in corpore mortali, non semper esse in statu merendi tam longo tempore. Quocirca, cum hæc moralia sint, non possunt in sola rei natura fundari, nisi intercedat ordinatio divina, signum ergo est hanc esse necessariam ad iustitiam meriti. Quod etiam tertio declaratur, nam si homo in puris naturalibus crearetur, & Deum amaret, ac bene moraliter viveret, haberet opera eius proportionem, & condignitatem cum naturali beatitudine, vel alio naturali præmio: & tamen non haberet illam propriam rationem meriti, quam nunc habent opera iustorum, quia reuera non deberetur illis corona iustitiæ, sicut nunc debetur iustis. Ac denique ex his, quæ inter homines accidunt, idem explicari potest, non enim vnus meretur ex iustitia mercedem ab alio, nisi aliquod genus pacti intercedat, ut supra citato loco q. 1. artic. 2. expostum reliqui. Quocirca, seclusa promissione sub conditione operis condigni, non esset tam propria & perfecta ratio iustitiæ, sicut est, illa supposita; nam, sine illa esset tantum quædam decetia aut congrua proportio, quæ nomine iustitiæ significari solet, posita autem illa, intercedit necessitas iustitiæ, quæ non repugnat Deo ex tali suppositione, & intercedit aliquod ius proprium ad tale præmium ex parte merentis iuxta superius dicta quæst. 1. artic. 2.

Hæcigitur conditio nihil minuit de perfectione iustitiæ, ut secunda sententia supra citata existimat: alius est enim loqui de acceptatione: aliud de sua ipsius promissione sub conditione operis, si proprie terminis utamur. Acceptatio enim intelligitur quasi posterior ipso meritorio opere, & quasi extrinseca & accidentaliter illi aduenire, & ideo nihil confert ad morales effectus, ut ratio supra facta probat: videtur enim hæc acceptatio respicere actum tanquam obiectum,

obiectum, quod supponit, & ideo illum neq. physicè nec moraliter mutat, sed talem illum acceptat qualis ipse est: at vero promissio sub conditione operis intelligitur antecedere opus ipsum, quod in tali promissione quodammodo fundatur & nititur, & ut sic conferre multum potest ad moralem æstimationem & efficaciam operis. Exemplum affari potest ex Adæ peccato, nam si omne pactum & legem Dei excludamus, illa transgressio soli Adamo nocere potuisset, postquam autem ex lege Dei constitutus est Adam veluti caput, quod pro se & posteritate sua legem accepit, cuiq. eodem modo promissio iustitiæ, vel comminationis mortis facta est: per transgressionem diuini pacti & legis de condigno meruit non solum sibi, sed etiam posteris suis odium, & inimicitiam Dei. Et simili modo diximus supra, potuisse Deum constituere aliquem puri hominem, qui in genere gratiæ esset caput aliorum hominum, & talem promissionem, vel pactum cum illo constituere, ut postquam homo in tali dignitate constitutus, verè alijs mereri ex iustitia, quia illa conditio personæ, & diuinum pactum, moraliter loquendo, multum conferret ad moralem æstimationem & efficaciam operum. Sic ergo quando promissio sub conditione operis antecedit, & actio meritoria in illa fundatur, habet vim inducendi debitum ex iustitia, quā alias nō haberet. Et ratio reddi potest, quia morales actus à circumstantijs accipiunt valorem & efficaciam moralem, quod autem opus fiat ex dicta promissione, est quædam circumstantia ratione cuius tale opus ad iustitiam pertinet, & ideo inducere potest obligationem iustitiæ. Quæ ferè omnia supra citato ar. 2. indicauimus, ubi etiam explicui, quæ differentia sit inter promissionem simplicem seu absolutam, & onerosam, seu, quæ sit sub conditione operis: illa enim per se non inducit obligationem iustitiæ: sed fidelitatis, hæc vero, posita conditione seu expleto opere, infert iustitiæ obligationem. Explicui etiam eo loco, quomodo huiusmodi promissio nihil diminuat de perfectione iustitiæ: sicut in omni contractu, quod contrahentes liberè paciscantur, non tollit quin obligatio inde orta ad perfectam iustitiam pertineat, maxime cū opus ipsum proportionatum est mercedi & præmio, quod sub illius conditione promittitur.

Ex his ergo omnibus sufficienter concluditur, omnes conditiones ad perfectum meritum requisitas, in Christo Domino inuentas esse, atq. adeo potuisse mereri, ac denique de facto meruisse. Quæ assertio de fide certa est, quam ex Scripturis melius infra demonstrabimus ostendendo, quid sibi, & quid alijs meruerit. Nunc sufficiat definitio Concilij Trident. sess. 6. c. 7. docentis, Christum esse causam meritoriam nostræ iustificationis. Ratione etiam patet ex dictis, quia omnis viator gratus Deo, illi obediens, & studiosè operans propter ipsum, & ex gratia eius, meretur coram ipso, & hæc est vna ex magnis perfectionibus viatoris: sed Christus assumpsit statum viatoris, & erat gratissimus Deo, & optimè operabatur, &c. ergo meruit coram Deo: sine causa enim assumpsisset viatoris statum, & hac perfectione seipsum priuasset.

Ex hoc vero ulterius infert Alexand. Alens. 3. p. quæst. 16. mem. 2. non solum potuisse Christum mereri, & meruisse, sed etiam non potuisse non mereri, quia non potuerunt virtutes eius esse otiosæ. Quæ sententia, si de potentia ordinaria intelligatur, & supposito statu & modo operandi, quem Christus habuit, verissima est: quia supponimus, Christum habuisse liberum arbitrium, quod non potuit semper esse otiosum, & libera actione priuatum, esset enim hæc magna inordinatio, præsertim cum habuerit Christum præceptum interdum liberè operandi. Rursus libera Christi operatio non potuit nō esse honesta, cum praua esse non potuerit, nec ho-

neffo sine priuata. Deinde talis operatio in Christo non potuit non esse proportionata ad merendum propter dignitatem personæ, ut magis ex sequenti sectione patebit: non ergo potuerunt opera Christi non placere Deo, & æstimari digna præmio. Ac denique cum ex lege ordinaria supponantur promissio & pactum, consequenter habuerunt necessario illa opera vim ad obtinendum præmium ex iustitia, atque ita non potuit in eis non esse completa ratio meriti. At verò si de potentia absoluta loquamur potuisset Christus ut homo priuari libertate, & consequenter potestate merendi: potuisset etiam Deus nullum præmium promittere operibus Christi etiam liberis, & consequenter ad nullum præmium illa ordinare vel acceptare, quia hoc contra nullam est virtutem, neque aliunde implicat contradictionem: & tunc, licet opera de se essent digna, & magni valoris, non tamen haberent completam rationem meriti. Sed hoc loco insinuat se quæstio alia, an potuerit Deus non acceptare Christi opera ad præmium. Hæc tamen dubitatio, & ex dictis facile expediti potest, & eam sufficienter tractavi suprè quæstio. 1. art. 2. ubi videri potest cum alijs, quæ hic possent desiderari: videlicet, an hoc Christi meritum fuerit infinitum: an ex perfecta iustitia, & an ex commutativa vel distributiva: & similia, quæ cum communia sint merito & satisfactioni, ibi prætermitti non potuerunt: cum vero eiusdem rationis sint in vtroque, hic repetenda non sunt.

SECTIO II.

Per quos actus Christus Dominus meruerit.

HA Ec quæstio solum tractanda est de actibus à voluntate elicitis. Suppono enim ex 1. 2. quæst. 20. & 21. proprium & formale meritum esse in actu elicto à voluntate: actus vero externos per se non addere meritum actui voluntatis, neque esse formaliter & intrinsece meritorios, sed solum per extrinsecam denominationem ab actu meritorio voluntatis, à quo imperantur, & extrinsece seu moraliter informantur, sicut etiam ab illo denominantur liberi & studiosi. Deinde suppono, sermonem esse de voluntate humana Christi, nam voluntas diuina non est capax meriti, ut per se constat, & sæpe dictum est.

Ratio vero dubitandi in hac quæstione est, quia radix totius meriti apud Deum est charitas, & amor ipsius Dei, hic autem in Christi voluntate non potuit esse meritorius, quia non erat liber, sed necessario consequetur visionem beatam: caruit ergo voluntas illa potissimo actu meritorio, & consequenter videtur etiam caruisse merito in omnibus actibus suis, quia, destructa radice & fundamento, cætera quoque destrui necesse est. Propter hanc difficultatem Theologi varie sentiunt. Quidam enim docuerunt, Christum Dominum non meruisse amando ipsum Deum, potuisse autem mereri, amando proximum, vel alia opera virtutis exercendo. Ita tenet aperte Alexand. Alens. 3. p. q. 17. mem. 1. in solutione argumen. & Scot. in 3. dist. 18. licet hanc sententiam non omnino sequatur, non tamen eam improbat: Et ratio esse potest, quam in principio tetigimus, addendo, meritum singulorum actuum virtutum non pendere ex merito ipsius actus amoris Dei: quia singuli actus studiosi, & præsertim supernaturales, per se sunt meritorij, dummodo supponant charitatē in operante, etiam si non supponant meritum in proprio actu ipsius charitatis. Hæc sententia facile defendi potest: tamē imperfectū quendam modum meriti ponit in Christo, & facile superatur difficultate tacta. Quam si aliter expedire potuerimus, non est cur Christo negemus perfectum meritum in ipso actu amoris Dei existens, quod omnes Theologi statim citandi admittunt.

Secunda

Alens.
Christus de
potestā or-
dinaria nō
potuit non
mereri, de
absoluta
priuati.

Alens.
Soto.

Altiſſod.
Gabr.
Scot.

Capreol.

D. Tho.

Palud.
Capreol.

Ferr.
Soto.
Viguer.
Medin.
Alenf.
Durand.
Ioan. 14.

Obiectio

Respons.

Secunda ergo sententia dicit, Christum meruisse per actum amoris Dei beatificum ut sic, id est, ut terminatur ad ipsum Deum. Ita tenet Altiſſodorenſ. li. 3. sum. tract. 1. cap. 7. Gabr. dist. 18. q. vnic. conclu. 2. & idem videtur sentire Scot. ibidem §. in ista quaestione, quamquam in solutione ad secundum, contrarium indicare videatur. Tenet etiam Capreol. ibi in fine quaestionis, & existimat esse sententiam D. Thomæ, ibi q. 1. art. 2. ad 2. & de verit. q. 29. art. 6. ad 6. Sed hæc sententia niti non potest, nisi alterutro ex duobus fundamentis, scilicet, vel quia ille amor est actus liber & non necessarius, vel quia ad meritum non est necessaria libertas. Vtrumque autem existimatio falsum, ut in superioribus dixi, & ideo non video quomodo possit hæc sententia satis probabiliter defendi.

Dico ergo primò, habuisse Christum actum amoris Dei liberum, supernaturalem, & elicatum à charitate, & ab amore beatifico distinctum, & illo actu perfectissimè meruisse. Ita intelligo sententiam D. Thomæ hic solutione ad primum dicentis, meruisse Christum per charitatem non in quantum erat charitas comprehensoris, sed in quantum erat viatoris: ubi de charitate loquitur, prout terminatur ad Deum. Et nō potest exponi de vno, & eodem actu charitatis Dei, ut sub vna ratione sit meritori⁹, & non sub alia: quia non potest idem actus numero, prout tendit in idem indiuisibile obiectum, atque adeo secundum eandem indiuisibilem entitatem, esse liber & necessarius, quia hæc duæ proprietates includunt contradictionem: ergo non potest idem actus indiuisibilis esse meritorius, ut est comprehensoris, & non ut est viatoris. Præsertim, quia ille actus, licet materialiter, ut ita dicam, potuerit dici viatoris, quia fuit in Christo etiam eo tempore, quo fuit viator; formaliter autem propriè nō potest dici pertinuisse ad Christum ut viatorem: intelligendus ergo est D. Thom. de charitate operante per diuersos actus, quorum alter consequitur visionem beatam, & ut sic dicitur charitas comprehensoris, alter vero versatur circa Deum, & ut cognitur per scientiam infusam, quæ ut sic dicitur charitas, ut viatoris. Et eandem sententiam indicat D. Tho. infra quæst. 34. artic. 3. ubi inquit, Christum fuisse sanctificatum secundum proprium motum liberi arbitrij in Deum, qui motus, inquit, meritorius est. Idem colligitur ex quæst. 29. de verit. art. 5. ad 6. & sequuntur Thomistæ, Palud. in 3. d. 18. quæst. 2. art. 2. & sumitur ex Capreolo in 1. dist. 1. quæst. 3. circa finem; ad argumenta contra quartam conclusionem; tenet etiam Ferr. lib. 3. contra Gent. cap. 62. ad finem, Scot. lib. 3. de Nat. & gra. cap. 7. Viguerius in Instit. Theol. cap. 20. Medina hic. Idem sentit Durand. dist. 18. quæst. 2. Et ratio, quæ ex dictis colligitur, est, quia Christus meruit amando Deum, ut videtur indicari Ioan. 14. in illis verbis: *Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Sed non meruit per amorem necessariū: ergo per amorem liberum. Et confirmatur, quia Christus potuit habere hunc actum liberum amoris Dei: sicut enim duplici scientia supernaturali illum cognoscebat, ita poterat duplici actu amoris illum amare.

Dices, non esse eandem rationem scientiæ, & amoris: quia actus scientiæ differunt specie, quia per diuersa media attingunt Deum, actus vero charitatis non videntur posse specie differre, cum sub eadem ratione summi & supernaturalis boni attingat Deum, prout in se est: si autem solo numero differunt, vel non possunt simul esse, vel saltem non est cur multiplicentur simul in eadem voluntate, alias eadem ratione possent in infinitū multiplicari. Sed hoc altero ex duobus modis probabilibus dissolui potest. Primus est, dicendo actus illos differre specie, quia actus amoris beatifici tendit in Deum pro-

pter omnem perfectionem & rationem, propter quam amabilis est: nam tota illa per visionem beatam distinctè, & clare videtur, & proponitur volutati, at vero amor, qui consequitur scientiam infusam, vel tantum fertur in Deum sub speciali aliqua ratione boni, ut iustitiæ, misericordiæ, &c. vel solum sub ratione summi boni, quasi confuse cognita, & non distinctè propolita. quatenus in se continet omnem bonitatem, & perfectionem. Quæ diuersitas satis esse videtur ad diuersitatem specificam illorum actuum. Secundus modus est, illos actus esse tantum numero diuersos, quia tendunt in idem obiectum diuersis vijs, seu diuersis modis applicatum, & modis etiam diuersis, scilicet, necessariis ac libere, idque non ex aliqua inadvertentia, seu accidentè, sed per se & ex perfecta cognitione, & duplici modo intrinseco, ac connaturali voluntatis: & quia illi modi tantum sunt duo, ideo illi actus amoris non plures multiplicantur. Quod autem duo accidentia solo numero distincta, possint saltem supernaturaliter esse in eodem subiecto, nullum est dubium: quin potius etiam naturaliter contingere potest, ut hæc accidentia, quæ respiciunt extrinsecum terminum vel obiectum, possint multiplicari numero in eodem subiecto. Quis autem horum modorum probabilior sit, in materia de charitate ex professo disputandum est, pendet enim ex illa quaestione, an actus amoris Dei in via, & in patria specie differant.

Dico secundò, meruisse Christum per actum charitatis proximorum. Est communis Theologorum, & certa, quia in illo actu concurrunt omnia necessaria ad meritum. Solum est notandum, hunc amorem proximi, duplicem intelligi posse, vnum consequentem scientiam infusam, & de hoc nulla ratio dubitandi esse potest, quin fuerit meritorius, præsertim suppositis his, quæ de amore Dei diximus. Alius vero potest intelligi amor proximi consequens visionem beatam, nam cum anima Christi in Verbo videat omnia, videt etiam proximos, & omnes rationes amandi illos: unde non est dubium, quin ex vi illius cognitionis, illos amare possit ex charitate. Dubitari ergo potest, an etiam hic actus fuerit in Christo meritorius; & ratio dubitandi sumenda est ex conditione libertatis, quia nulla alia potuit illi ad meritum deesse, ut per se manifestum est. De libertate autem merito dubitatur, quia anima Christi eodem motu charitatis, quo ferebatur in Deum clare visum, ferebatur etiam in proximum visum in Deo; ergo secundum vtramque rationem erat actus illi necessarius: ergo neutra ratione potuit esse meritorius. In hac re tres occurrunt dicendi modi. Primus est, illum amorem proximi fuisse eundem actum cum amore beatifico Dei, & nihilominus fuisse meritorium, quia est liber, ut terminatur ad proximum, licet, ut terminatur ad Deum, sit necessarius. Quæ opinio supponit quidem, eundem actum dilectionis Dei extendi ad proximos, non tamen secundum eandem indiuisibilem entitatem: quia hoc repugnat entitati creatæ & finitæ, cum obiecta sint diuersa, & inter se non necessario connexa in ordine ad actualem amorem. Intelligi ergo debet actus ille extendi ad creaturas secundum reale augmentum, seu reale extensionem eiusdem actus: & hac ratione fieri posse, ut ille actus, qui secundum se, & ut terminatur ad primum obiectum, est necessarius, habeat augmentum, seu extensionem liberam ad secundarium obiectum. Propter augmentum autè illud de immutabilitate illius actus, dicunt aliqui posse actum esse liberum, & immutabilem, sicut videre licet in voluntate Dei, quæ libere se determinat ad aliquod obiectum, & in eadem determinatione immutabilis est. Sic inquitur intelligi potest, animam Christi in primo instanti suæ creationis libere dilexisse proximos illo actu, & tamen in

men in actuali dilectione immutabilem perman-
fisse, solum quia natura illius actus talis est, ut sit im-
mutabilis.

Nullus a-
bus crea-
tus liber, qd
immuta-
bilis.

Sed licet hoc acutè dictum sit, non tamen conse-
quenter dictum videtur. Primò quidem, quia vol-
untas Christi non maiorem necessitatē habuit per-
seuerandi semper in illa actuali dilectione proximi,
quam habendi illam in primo instanti, quia neq; ab
obiecto, neque à Deo ipso necessitatem patiebatur:
referre autem hanc necessitatem in solam naturam
illius actus, est gratis dictum, & est quædam petitio
principij: nam, cum ille actus sit quid creatum, ex
hac parte non est immutabilis, in quo differt mul-
tum ab actu increato diuinæ voluntatis: & cum a-
lias sit actus potentie liberæ, & vultu circa obie-
ctum, quod non infert potentie necessitatem, neq;
etiam ex sua specifica ratione immutabilis est: non
est ergo natura sua immutabilis. Deinde, quia si
Christus in primo instanti libere dilexit proximos
illo actu: ergo potuit non diligere: demus ergo susti-
nuisse pro aliquo tempore illum actum, seu exten-
sionem eius, nonne poterat postea incipere diligere
proximos illo actu? certè non videtur id probabili-
ter posse negari, quia si in principio id potuit, eum nō
postea, cum ille actus capax sit illius augmenti, &
ipsa potentia semper retineat vim & libertatem ad
efficiendum illum. Quod si potuit Christus post al-
iquid tempus incipere proximos diligere per illū
actum: ergo ille actus de se mutabilis est secundum
illud augmentum: ergo pari ratione mutari posset
per cessationem ab actuali proximorum dilectione.
Denique ille actus, prout terminatur ad proximos,
non pertinet ad essentialem beatitudinem, neq; ha-
bet necessariam connexionem cum actuali amore
Dei, potest enim perfectè amari Deus, quamuis pro-
ximus non semper actu ametur, sed interdum tan-
tum in habitu: non est ergo inconueniens (supposita
illa sententia) admittere huiusmodi mutationem
possibilem in illo actu. Nec sequitur necessariò idē
dici posse de visione beata, quia per illam videntur
creaturæ in Deo ex vi visionis ipsius Dei, vnde non
posset fieri mutatio in ipsa visione, vt terminata ad
creaturas, quin fieret in eadē vt terminata ad Deū:
actus vero amoris non extenditur ad creaturas ex
necessaria connexionē obiectorum, sed ex libera ef-
ficacitate voluntatis, vt dictum est.

Obisatio.

Sed adhuc obijci potest, hoc non esse satis, vt ille
actus vt sic sit meritorius, quia non est actus viato-
ris, vt viator est, cum fundetur in scientia beata: de
ratione enim meriti esse videtur, vt formaliter sit
actus viatoris vt sic. Respondetur. Hoc argumento
probaretur, omnes actus fundatos in scientia infusa
non esse meritorios, nec viatoris vt sic: quia ipsa
scientia infusa aliquo modo consequitur scientiam
beatam. Dico igitur, vt actus sit meritorius, satis es-
se, vt sit bonus, liber, & in persona grata in via exi-
stente: vnde supponendo, eandem personam simul
esse comprehensorem, & viatorem, non repugnat
merito, vt aliquo modo fundetur in ipsa visione
comprehensoris, sed solum repugnat illi, vt forma-
liter ac per se pertineat ad statum comprehensoris
vt sic. Vnde sicut scientia beata existens in viatore
potest esse ratio prophetandi: ita etiam potest esse
principium vel fundamentum merendi. Et dici po-
test ille actus viatoris vt sic, quia ipsa visio non po-
test ad illum actum, vt meritorius est, deferuire, nisi
prout est in viatore.

Responsio.

Hic modus dicendi, supposito vno principio, in
quo fundatur, satis probabiliter procedit, satisque
consequenter, atque ita mihi aliquando placuit. Iam
verò existimo, principium illud esse falsum, quia in
actibus voluntatis, vel intellectus, non est extensio
illa ad plura obiecta materialia, per compositionem
& vnitionem realium partium distinctarū, sed aut
actus terminatur ad vnam tantum rem, vel, si ter-

minatur ad plures, id habet ex perfectione, & emi-
nentia suæ indiuisibilis entitatis, quod supra quæsit.
10. tractando de visione beata Christi Domini, à no-
bis probatum est, & omnia ibi adducta eadem, vel
maiori ratione locum habent in hoc actu volunta-
tis, quia illæ duæ res, scilicet, Deus & proximus,
minus necessariam connexionem habent in ordine
ad amorem, quam in ordine ad visionem: vnde, si
illa entitas amoris, quæ terminatur ad proximum,
est in re distincta ab alia, quæ terminatur ad Deum,
non potest intelligi, quo vniantur, aut quomodo
ad componendum vnum actum coniungantur: nō
ergo distinguuntur partialiter, federunt actus di-
stincti. Hoc autem principio supposito, apertè se-
quitur, non posse eundem actum, secundum aliquid
sui esse necessarium in ordine ad Deum, & secun-
dum aliquid aliud re ipsa distinctum & separabile,
esse liberum in ordine ad proximum. Dicendum
ergo erit, aut non amari proximum, etiam visum
in Deo, eodem actu, quo amatur Deus, quod est pro-
babile, vt statim dicam; aut certè, si amatur eodem
actu, illum esse indiuisibilem, & consequenter esse
secundum se totum necessarium, & ideo non esse
meritorium, etiam prout ad proximum termina-
tur. Dices, eundem actum entitatiue indiuisibilem
posse terminari ad vnum obiectum necessarium, &
ad aliud liberè, nihil ei addendo, ratione liberæ ter-
minationis, vt constat in actu increato, voluntatis
diuinæ. Respondetur, hanc eminentissimam per-
fectionem esse propriam diuini actus increati, &
infiniti, neque posse cum fundamento attribui a-
ctui creato, & finito. Quod enim Deus illum eta-
ctu, quo se necessario amat, possit libere amare, &
non amare creaturas, nulla re illi addita, vel sub-
tracta, est vnum ex difficilissimis mysterijs diuinæ
infinitatis, adeo vt nonnulli Theologi, quia illud
non intelligunt, nec reuelatum ex pre se inueniunt,
illud non credant. Qui ergo credibile est, hanc per-
fectionem communicari actui creato, vt idem om-
nino manens possit terminari ad solum Deum ex
necessitate, libere vero possit extendi, vel non ex-
tendi ad proximos, nihil ei addendo, vel subtra-
hendo?

Propter hæc ergo est secunda sententia, quæ ne-
gat, Beatos amare Deum & proximum eodem actu
numero, sed diuersis, atque ita animam Christi ex
visu solius visionis beatæ, qua videbat Verbum, & pro-
ximos in Verbo, habuisse vnum actum, quo neces-
sariò diligebat Deum, & alium, quo libere proximos
amabat, atq; hoc modo meruisse per amorem pro-
ximorum consequentem visionem beatam, ita sentit
Scot. in 3. distinct. 18. quæst. vnica ad argumenta,
& sequitur Med. hic articu. 3. dub. 2. & est probabilis
opinio.

Tertia verò sententia est, Christi animam ex vi
visionis Verbi & proximorum in Verbo, duplici-
ter potuisse diligere proximos; primo, vt obiectum
secundarium simul ac vno indiuisibili affectu cum
Deo ipso directè ac primariò amato eodem actu: se-
cundò, vt obiectum materiale adæquatum talis ac-
tus. Quod enim prior modus sit possibilis, suppo-
nitur ex prima Secundæ. q. 12. & 2. 2. q. 26. & infra q.
25. tractando de adoratione, constabit in motu ado-
rationis similes actus reperiri. Et declaratur breui-
ter, quia, cum charitas inclinet ad amandum pro-
ximum, vt rem quandam Dei, si intellectus simul
proponat, vt obiectum summe amabile, tam in se,
quam in proximo, seu tam amando ipsum, quam om-
ne id, quod est aliquo modo bonū eius, nihil ve-
tare videtur, quominus volūtas vnico impetu fera-
tur in hoc totū obiectum per modum vnius: & hoc
est ferri vno actu indiuisibili. Quod si hic modus ac-
tus, & dilectionis ex se nō repugnat, exerceri poterit
à Beato ex vi visionis beatæ, quia per illā perfectissimæ
& vnitissimæ præstatur totum illud obiectum
& aliud.

& aliunde voluntas perfecta habet vires ad talem actum elicendum. Rursus, quod alter actus dilectionis proximi sit possibilis, qui solum versatur circa proximum ut rem dilectam, & materiam, circa quam, licet ratio sic amandi sit Deus, nullus ferè dubitat, imò hic est frequens, & vñtatis modus diligendi proximum ex charitate, quia non est necesse, ut ratio amandi sit semper directè amata, sed solum ut terminus alicuius habitudinis, ut patet in fine, & medio, quod propter finem diligitur; & aliunde constat, proximum esse sic amabilem ex charitate propter Deum; est ergo hic actus possibilis ex se: ergo etiam in anima vidente Deum erit possibilis, non obstante priori actu, quia & distincti sunt, & vnus alteri non repugnat. Primum patet ex dictis, quia non posset hic actus circa solum proximum directè versari, nisi esset distinctus. Item, quia hic actus aliquid entitatis addit: ergo non potest in eundem actum cum priori coalescere. Itē, quia hic actus supponit alium completum & perfectè terminatum ad totum suum obiectum; cur ergo vnietur illi? Secundum vero patet, quia nulla ratio talis repugnantiae cogitari, aut fingi potest.

Hoc ergo supposito, certum est, posteriorem actum non esse necessarium sed liberum, atque ita esse meritorium; de priori autem videtur probabile, esse necessarium simpliciter quoad totam suam entitatem, quia indiuisibilis esse supponitur, & consequenter non potest secundum aliquid sui necessario elici; quin totus & secundum omnem suam habitudinē sit necessarius. Vnde, licet proximus, spectata conditione talis obiecti, non necessario diligatur, tamen ex parte talis actus necessariò diligitur, quia simul cum Deo necessariò dilecto amatur. Itē per talem actum videtur Deus perfectiori modo diligi, saltem extensius seu entitatis, quia non solum quoad intrinsecam, sed etiam quoad extrinsecam bonam eius, & quoad omne id, quod ad ipsum pertinet, amatur; & ideo ratione perfectioris amoris Dei, poterit talis actus esse necessarius, quia, cum charitas Beati naturaliter operetur circa Deum, agit quantum potest, & ideo perfectissimum actum elicit, tam intensius, quam entitatis. Atque ita sit, ut talis actus, etiam ut terminatur ad proximum, meritorium non sit.

Dices. In quo ergo distinguitur prior amor proximi, ab illo, quem exercere potest anima Christi ratione seipsum infusa, amando proximum propter Deum, prout per scientiam, vel prudēciam infusam amandum esse iudicat? Responderi potest dupliciter. Primò, negando, hos actus esse distinctos, per se loquendo, si eodem tempore, & circa idem omnino obiectum, seu circa eundem proximum exerceantur: quia nulla est ratio distinguendi illos, nam sola distinctio cognitionum, per quas idem obiectum applicatur, non videtur sufficere, quando alias in obiectis, & in modo tendendi, est omnimoda similitudo, seu conuenientia. Vnde consequenter sit, non alia ratione dici posse, meruisse Christum per actum dilectionis proximi consequentem scientiam beatam, nisi quia ad illum actum sufficere poterat scientia beata, quamuis etiam infusa satis esse possit, & fortasse Scotus nō aliud sensit. In hoc autē sensu etiam est probabile, amorem Dei meritorium, qui consequeretur scientiam infusam, potuisse exerceri ex vi solius scientiae beatae, simul cum amore necessario, sub ratione tamen aliqua, aut modo minus perfecto. Secundo responderi potest, illos actus amoris proximi esse numero diuersos, quia per illos tendit voluntas in obiectum diuersis modis applicatum, sed quia hoc difficile creditū est, prior responsio verisimilior videtur.

Dico tertio, meruisse Christum per actus omnes virtutum infusarum, quos liberè exercuit. Est certissima, sic enim meruit per actum obedientiae, ut

testatur Paul ad Philip. 2. & per actum religionis, ut orationis, &c. & ad eundem modū meruit per passionem suam, quatenus illa erat actus charitatis Dei & proximi, & religionis (erat enim sacrificiū quoddam) & misericordiae, iustitiae, obedientiae, ac ferè virtutum omnium. Et ad eundem modum philosophandum est de omnibus actibus Christi.

Dico denique quarto, meruisse Christum per omnes actus liberos suae voluntatis, etiam si illi fuerint ordinis naturalis, ut sunt amor naturalis Dei, & actus aliarum virtutum moralium acquiritarum. Probatur, quia omnes illi actus erant honesti, & Christo referebantur in supernaturalem finem, & quamuis non referrentur, sola dignitas suppositi deificantis illos, satis esset, ut haberet omnem proportionem, & valorem ad meritum. Sicut enim Christi humanitas per ipsam vnionem ita deificatur, & sanctificatur, ut ratione illius debeantur illi alia dona (etiam ipsa gloria) tanquam conaturalis proprietates: ita omnis actus bonus humanitatis vnitate, etiam si secundum se esset ordinis naturalis, tamen ratione vnionis erat Deo gratissimus, & dignus quocunque prämio supernaturali: quia dignitas illius personae magis ad hanc dignitatem confert, quam quāuis alia conditio actus, & quā relatio operantis ad extrinsecum finem, quae simpliciter necessaria non est ad talis actus valorem, & dignitatem.

Sed obijciunt quidam, nam prämium est in sua substantia supernaturale: ergo actus naturalis non potest esse condignum meritum eius. Respondetur, negando consequentiam, quia in nobis bona opera moralia, licet naturalia sint, sunt merita de condigno supernaturalis gloriae, non quidem ex se, sed quia per gratiam eleuantur & dignificantur, vel immediate, ut quidam volunt, vel saltem media aliqua relatione supernaturali charitatis. In Christo vero, licet haec relatio de facto non defuerit, sola dignitas personae, & gratia vnionis, ob excellentiam eius ad hoc sufficeret. Et ratio est in superioribus tacta, quia dignitas meriti nō fundatur in physica dignitate, sed in valore morali, quem participare potest actus a gratia vel forma supernaturali, etiam si ipse naturalis sit.

Atque hinc colligitur (quod suprà haec remissimus) licet in Christo nullum esset donum gratiae creatae, nec supernaturalis cognitio, sed sola vnio, potuisse in illo esse condignum meritum cuiusvis supernaturalis prämij, intercedente sufficiente ordinatione diuina, seu promissione sub conditione talis operis. Quia in illo opere reuera esset sufficiens valor & dignitas. Nec oportet, quod ipse operans semper cognoscat prämium, quod suo actu meretur, nec quod speciali ac propria relatione suum actum referat in tale prämium. Nam, licet fortasse in humana iustitia id necessarium sit, nō tamen apud Deum, quia eius ordinatio, & promissio sufficit propter efficaciam & supremum dominium voluntatis eius, quae, ut obligationem inducat, vel ius conferat, non indiget alterius acceptatione, vel consensu, sed solum ut conditio operis habentis sufficientem valorem impleatur. Atque in nostris meritis apud Deum saepe contingit, neque enim necesse est, ut opus nostrum in prämium referamus.

SECTIO III.

Quo tempore Christus meruerit.

Tria in hoc dubio desiderari possunt. Primum, quando Christus mereri incepit. Secundum, quo tempore durauit in actuali merito. Tertium, quando posuit finem, & terminum merito suo.

Circa primum, fere omnes Theologi cōueniunt, Christum incepisse mereri à primo instanti suae incarnationis. Quamquam enim Durandus in 3. dist. 2. dicit, 18. q. 2.

Palud.

Alen.

Marfil.

18. q. 2. & ex parte Palud. ibid. q. 2. art. 2. in dubium hoc reuocent, simpliciter tamen negare non audent. Et ratio, quia eos ad dubitandum mouit, difficultas non est, ut statim ostendam. In explicando autem modo huius inceptions, nonnulla est diuersitas: nam Alexan. Alen. 3. p. q. 16. memb. 2. artic. 1. dicit, meritum Christi inceptum in illo instanti, tantum extrinsece: quia in illo instanti Christus non meruit, & immediate post illud meruit. Quam sententiam non solum falsam, sed etiam impossibilem existimant Marfil. & alij. Sed an possibile sit, actum immanentem seu meritum illo modo incipere, philosophica potius quam Theologica controuersia est, & ideo illam prætermitto: quanquam iudico minime repugnare. Quidquid tamen de possibilitate sit, sine vltimo fundamento, vel probabilitate tribuitur talis modus inceptions merito Christi: quia cum actus meritorius in instanti perfici possit, si potuit Christus inchoare suum meritum statim post conceptionem suam, potuit etiam in ipso instanti conceptionis, non extrinsece tantum, sed intrinsece, efficiendo actum in illo instanti: quia quando operatio est momentanea non oportet, ut sit tempore seu duratione posterior, quam sua causa.

Quocirca dicendum est primo, Christum Dominum intrinsece incepisse mereri à primo instanti Incarnationis suæ, ita ut in illo instanti habuerit perfectum meritum. Ita D. Thom. infra q. 34. art. 3. & in 3. dist. 8. q. unica, art. 3. ubi Magister idem docet, & communiter Theologi. Bonauent. art. 1. q. 1. Ricard. art. 1. q. 2. Scot. Gabr. & alij. Marfil. q. 2. art. 1. concl. 4. Et colligi potest ex ad Heb. 10. ubi citantur, & de Christo exponuntur verba Psal. 39. *Hosiam & oblationem nolui, corpus autem adaptasti mihi, usque ad illud. In capite libri scriptum est de me, ut faciam (Deus) voluntatem tuam: quæ verba inquit Paul. dixisse Christum ingredientem mundum. Et concludit, in ea voluntate nos esse sanctificatos: ingressus autem Christi in mundum esse intelligitur in ipsa carnis assumptione, ut recte Anselm. & D. Thom. expofuerunt, iuxta illud Ioan. 16. *Exiui à Patre, & ueni in mundum, utique per Incarnationem, per quam dicitur primogenitus introduci in orbem terrarum, ad Heb. 1. Igitur in ipso ingressu, atque adeo in ipso puncto Incarnationis, habuit Christus voluntatis actum ad nostram sanctificationem sufficientem, atque adeo meritum. Ratione etiam conuincitur potest, quia in primo instanti, sicut habuit actum visionis beatæ, ita potuit habere actum scientiæ infusæ (de quo sine causa dubitat Durand. quia in usu illius scientiæ neq. pendeat à corpore, neque à phantasmatis, neque à discursu aliquo, neque successione temporis, ut supra q. 11. late ostensum est: ergo potuit in eodem instanti liberum actum voluntatis elicere circa obiecta per illam scientiam representata. Itaque, si actum considerauit DEI bonitatem, & beneficia suæ humanitati collata, potuit illum ex charitate libere diligere, eique gratias agere, & similiter cognoscendo voluntatem Patris esse, ut se in morte pro redemptione hominū offerret, potuit statim obedire, acceptando mortem, ac voluntarie se pro hominibus offerendo. Posita enim in intellectu sufficienti scientia & iudicio, voluntas non indiget successione temporis ad liberè mandandum, vel eligendum, potuit ergo Christus mereri in primo instanti: ergo meruit. Probatur hæc vltima consequentia: tum quia quod perfectius est, Christo est tribuendum, perfectius autem est semper esse in actu secundo, quam in solo actu primo, ut per se constat: tum etiam, quia habebat summam gratiam impellentem voluntatem eius ad huiusmodi meritum, & nihil erat, quod eam retardaret: tum denique quia Angeli hac ratione sese statim in primo instanti creationis suæ conuerterunt in Deum, & per eam conuersionem gloriam meruerunt, ut frequenter Theologi sentiunt. Et de hominibus docet D. Fr. Suarez, Tom. 1.**

Tho. debere se conuertere in Deum, se & omnia sua in eum referendo, statim ac ratione & libertate uti possunt: quod siue in præceptum cadat, siue non, tamen non est dubium, quin sit melius & perfectius: ergo Christus, qui bene omnia fecit, quam primum potuit libere se conuertere in Deum per amorem & obedientiam, statim sine mora perfecit, nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia. Denique quia Christus nunquā profecit in statu virtutis, aut meriti, ut supra quæst. 7. late ex Patribus ostendimus, multum autem profecisset, si prius nullum habuisset meritum, & postea illud habere inciperet.

Circa secundum dicendum est, Christum Dominum continue, & sine intermissione vlla meruisse à primo instanti conceptionis suæ, usque ad instantem mortis. Hanc conclusionem indicant Theologi cum Magistro in 3. dist. 18. & Alen. supra, Bonauent. in Breuiloqui. p. 4. c. 7. Caiet. infra q. 34. art. 2. qui bene explicat, ad perfectionem Christi pertinuisse, ut virtutes eius nunquam fuerint otiosæ, neq. in actu primo tantum: quanquam enim non semper in eodem numero actu libero perseuerauerit (id enim dicere non est necesse, nec verisimile) semper tamen transibat ab vno actu ad alium, & nunquam ab actu ad non actum: ad hunc enim modum operantur Angeli, quibus ipse similis fuit in operando per scientiam infusam. Vnde etiam supra ostendimus in q. 11. semper fuisse in actu ali consideratione huius scientiæ, est autem eadem vel maior ratio de actibus voluntatis, qui magis ad virtutis perfectionem pertinent. Cum igitur hoc sit magis consentaneum perfectioni Christi, & nulla sit repugnancia, vel difficultas, ita de illo sentiendum est. Vnde nullum inuenio Theologum, qui contrarium docuerit. Occurrebat vero statim quæstio, quia videretur sequi, merita Christi aucta fuisse per huiusmodi continuationem, seu multiplicationem actuum. Sed hæc quæstio satis tractata est, & expedita supra q. 1. art. 2. ubi videri potest, ne earundem rerum proluxa repetitione tædio lectorem afficiamus.

Dico tertio circa tertium punctum, Christum Dominum ab instanti mortis suæ, nihil amplius vltra meruisse. Hæc conclusio est communis Theologorum, & ita certe ut sine temeritate in dubium reuocari non possit: eam docet expresse D. Thom. hic ad 1. ubi inquit, Christum hunc non esse in statu merendi, quia non est viator: idem docet infra q. 50. art. 6. ad 2. § 6. art. 1. ad 3. § 7. art. 9. ad 1. & in 3. d. 18. artic. 2. ad 2. & 3. & in 4. d. 15. q. 4. art. 6. q. 2. ad 3. Gabr. in 3. d. 18. q. unica ad finem. Scot. Durand. Bonauent. Ricard. Maior, & Marfil. locis supra citatis, qui inter conditiones necessarias ad Christi meritum ponunt statum viatoris. Idem docet Sorus in 4. d. 1. q. 3. articulo. 5. ubi in particulari dicit non solum post resurrectionem, sed etiam animam separatam Christi in triduo non meruisse. Ratio autem prima & præcipua huius conclusionis sumenda est ex generali lege à Deo statuta, ut homines quamdiu in hac vita viuunt, mereri possint, tempus autem merendi cum ipsa vita finiatur. Est enim tempus huius vitæ hominibus concessum, ut in eo lucrari possint, & quasi in stadio currere, seu in agone contendere, ut postea possint comprehendere, & incorruptam coronam accipere, ut dicitur 1. ad Corinth. 9. & ideo Eccles. 9. monet Sapiens. *Quodcumque potest agere manus tua, instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia est apud inferos, quo tu properas: quod ut Hierony. exponit, intelligendum est de opere meritorio, & de scientia, & sapientia, prout illi deferuiunt. Cum enim loquatur Sapiens (ut idem Hierony. notat) generatim de inferno, qui animas purgatorij, & eo tempore animas sanctorum Patrum continebat, negare non potuit, simpliciter esse in inferno charitatem, & bona opera: necesse est ergo, ut de opere meritorio loquatur. Et ideo ibidem*

Christum
toto vita
mortalis
tempore, abf-
que vlla in-
termissione
meruisse.
Magist.
Alen.
Bonauent.
Caiet.

D. Thom.

Gabr.
Scot.
Durand.
Bonauent.
Ricard.
Maior.
Marfil.
Sorus.

Tempus me-
rendi, cum vi-
ta finitur.

1. Cor. 9.

Eccles. 9.

Hierony.

Ggg

ait

Gregor.

Eccles. 14.
18.

Concil. Trid.

Matth. 25.

Luc. 16.

Theophyl.

Euthym.

2. Cor. 5.

August.

Galat. 6.

Hieronym.

1. Corin. 6.

Hieron.

Obiectio.

Responsio.

Iohann. 9.

Chrysost.

Augustin.

Hieronym.

Gregor.

Obiectio 2.

Origen.

Respon.

D. Thom.

ait mortuos non habere ultra mercedem: & ita ex-
posuit hunc locum etiam Gregor. lib. 4. Dialog. c.
39. Et ideo in Scriptura semper retributio operum
dicitur esse in ordine ad opera huius vite, ut Eccles.
14. 18. Facile est coram Deo in die obitus retribuere unicuique, se-
cundum vias suas: & c. 14. Ante obitum operare iustitiam:
& c. 18. Ante iudicium, quod, scilicet, in morte fit, para
iustitiam tibi: & ita inferius subdit. Ne verearis usque
ad mortem iustificari, id est, in iustitia crescere, ut ex-
posuit Concil. Trident. sess. 6. cap. 10. nec sine causa
additum est: Usque ad mortem, sed ut denotetur il-
lum esse merendi terminum. Et ideo Matth. 25. in
parabola de quinque talentis, unusquisque recipit
prout lucratus fuerat, ante rationem à Domino po-
stulatam, postulat autem in morte. Et simile vi-
dere est in parabola de villico iniquitatis, Luc. 16. ut
ibi Theophyl. & Euthym. suo capite 58. indicant:
hinc etiam Paul. 2. ad Corinth. 5. unumquemque ait
esse iudicandum, prout gessit in corpore: ut August. no-
tauit lib. de Prædestin. Sanct. cap. 12. & ideo monet
ad Galat. 6. ut, dum tempus habemus, operemur bonum,
quia, ut ibi prædixerat, Quæ seminaueris homo, hæc &
meret, ut recte Hieronym. aduertit: & propter hanc
fortasse causam vocavit Paul. 1. ad Corinth. 6. tem-
pus hoc, tempus acceptabile, & diem salutis, quia ut
Hieronym. inquit, tempus sementis est præsens vite,
quam currimus: cum ista vita transierit, operandi, id
est, merendi, tempus aufertur. Est ergo sine dubio
hæc generalis lex à Deo statuta, ut homines possint
in hac vita mereri, & non amplius, ut ex omnibus
citatis Scripturæ locis Patres illam exponentes do-
cuerunt.

Dicit vero fortasse aliquis, hanc regulam & legem
positam esse pro puris hominibus, non tamen com-
prehendisse Christum, qui propter excellentiam
personæ suæ videtur in omni statu posse mereri. Sed
hec exceptio plus videtur esse quam temeraria, quia
est contra torrentem Theologorum omnium, &
contra generalem canonem Scripturæ, sine illa Ec-
clesiæ, vel Patrum autoritate. Quin potius nonnul-
li Patres exponentes ad hoc propositum verba illa
Christi Iohann. 9. Me oportet operari: opera eius, qui misit
me donec dies est: venit mox, quando nemo potest opera-
ri: per noctem mortem interpretantur, postquam
nemo meritorie operari potest: & cum Christus lo-
queretur de seipso, seipsum sub negatione vniuer-
salis comprehendit. Quæ expositio colligitur ex
Chrysost. homil. 55. in Iohann. Aug. tracta. 44. in Iohann.
Hieronym. sup. Eccles. 9. & ad Galat. 6. Greg. lib. 4.
Dialog. c. 39. Orig. homil. 3. in Psal. 36. ubi ad hoc va-
ria Scripturæ testimonia in sensu mystico accom-
modat. Aliter dici potest, hanc legem, quod status
merendi solum daret pro tempore huius vite, intel-
ligendam esse, ut quis possit sibi mereri, non vero
ut possit mereri aliis: cuius ratio reddi potest, quia
post hanc vitam homo recipit præmium sibi debi-
tum, & ideo non potest ultra sibi mereri, cum sit
constitutus in termino. Hoc autem non obstat, quin
possit mereri aliis, quinondum in termino consti-
tuti sunt: poterit ergo Christus etiam nunc mereri
saltem aliis: nam & nonnulli Theologi docuerunt
posse beatos mereri saltem de congruo, quo modo
interdum locutus est D. Thom. in 4. distinct. 21. q. 1.
art. 3. ad 4. ubi de animabus purgatorii loquitur. Si
ergo alij Beati possunt de congruo mereri, poterit
Christus de condigno. Sed hæc eualio non est ma-
gis probabilis, quam præcedens, quia Scriptura abso-
lute & sine distinctione loquitur de merito, & San-
cti ac Theologi ita illam interpretantur, præsertim,
agentes de proprio merito de condigno & de iusti-
tia. Si autem distinctio data admitenda esset, non
solum de Christo, sed etiam de cæteris beatis con-
cedendū esset, esse nunc in statu, in quo possunt me-
reri aliis, eo modo, quo in via poterant: ergo pari ra-
tione possent sibi mereri de condigno quicquid il-

lis deesset: nam status beatitudinis & termini solum
posset impedire meritum quoad ipsum terminum
seu quoad beatitudinem essentialē, non vero quoad
accidentale complementum nodum comparatum.
Sequeretur ergo primo, adhuc posse Christum sibi
mereri exaltationem & manifestationem sui nomi-
nis, quam nondum est plene affectus. Sequeretur
secundo, posse animas beatas mereri de condigno
gloriam accidentalem, & resurrectionem, & gloriā
suorum corporum, his enim bonis adhuc carent, &
ea petunt ac desiderant. Sequeretur tertio, animas
existentes in Purgatorio posse per modum meriti
consequi remissionē pœnarum: quæ omnia falsa sunt,
& contra omnes Theologos. Illa autem locutio de
merito, de congruo, impropria est: interdum enim om-
nis imperatio, meritū de congruo appellatur, pro-
prietatem meritum non est. Et ita D. Thom. 1. 2. q. 61. ar. 2. Thom.
9 ad 3. simpliciter negat omne meritum in beatis, &
eodē modo loquitur de animabus in Purgatorio, q. 7. de
malo, artic. 11. Bonavent. Scot. & alij Theologi. 4. Bonavent.
dist. 21.

Secundo potest hæc ratio amplius in Christo ex-
plicari, quia ut supra dicebamus q. 1. artic. 2. cum D. Thom.
Thom. quodlib. 2. artic. 2. licet quodlibet Christo-
pus per se sufficiens esset ad omne præmium obtine-
dum: tamen ex diuino pacto & ordinatione factum
est, ut tota Christi vita ordinaretur ad integrum
obtinendum, quasi per modum vnus meriti in mor-
te Christi consummandi. Vnde fit in ipsa morte ob-
tinuisse plenum ius & perfectum ad omnia præmia,
quæ secundum legem ordinariam mereri poterat,
& ideo non oportuit, ut postea mereretur: nam post-
quam quis acquisiuit perfectum & absolutum ius
ad præmium, non est, quod amplius mereatur. Et
hæc est ratio, ob quam animæ iustorum non meren-
tur vnionem ad corpus gloriosum, quamuis illa ca-
reant, quia, scilicet, ex vi meritorum huius vite ha-
bent plenum & consummatum ius, propter quod
illis ex iustitia debetur. Sicut etiam inter homines
mercenariis, qui operatus est, quicquid ex pacto te-
nebatur, ut sibi ex iustitia merces deberetur, non est,
quod illam vltius mereatur. Quod autem in mor-
te Christi ita fuerit meritum eius consummatum,
ut plenum ius ad omne præmium acquisiuerit, con-
stat ex modo loquendi Scripturæ, quæ meritum tri-
buit omnibus Christi actionibus & passionibus hui-
us vite: consummationem vero ponit in morte Iu-
xta illud ad Philipp. 2. Factus obediens usque ad mortem,
mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illū.
Cui concinunt verba eiusdem Christi, Luc. 24. Non-
ne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?
Vbi Patres notant, prius tempus fuisse meriti, post-
erius præmij. Vnde Cyprian. serm. de Ascensione, Hieron.
inquit, est merces obediens Christi, hæc mortis & crucis
stipendia & infra, Solum ad hæc, quæ dicta sunt, restat iu-
dicium: de iudicio & angustia sublatus est Christus, super-
est, ut post mortis & crucis iustitia sequatur iudicium.
Sic etiam exponitur illud Psalmi 2. Postula à me, & dabo
tibi gentes hereditatem tuam, ab August. qui notat, Aug.
illud, Postula à me, ad totam dispensationem tempo-
ralem, quæ pro humano genere sumpta est, referri.
Et ibidem Hilarius: Resurgens, inquit, in celo & inter-
ra ius omne sortitus est, vnde & ipse ait, Data est mihi om-
nis potestas in celo & in terra, in eo autem quod data est po-
tessit, se id, quod accepit, ostendit: poposcit autem cum di-
xit: Clarifica me Pater claritate, quam habui prius quam
mundus fieret apud te: & cum dixit: Non pro eis tantum,
sed pro iis, qui credituri sunt per verbum eorum in me. Et Si
Vigilius lib. 5. contra Eutychem, multa in hanc sen-
tentiam edisserens, inter alia attingens hunc locum
inquit, Christus post Resurrectionem suam dicit: Data est
mihi omni potestas in celo & in terra: quam potestatem olim
Pater promiserat, dicens: Postula à me, & dabo tibi gentes
hereditatem tuam: quam petitionem & largitionem Patri
tempore passionis fuisse expletā testatur Isa. dicens: In tem-
pore

pore placito exaudiui te, &c. cap. 49. & apud eundem
 Isaiam c. 53. ut supra dicebam, est pactum expressum.
 Si posuerit pro peccato animam suam, videbis semen lon-
 guum, & ideo Paul. ad Hebr. 10. sic de Christo lo-
 quitur. Vnam pro peccatis offerens hostiam, in semper-
 num sedet in dextera Dei, de cetero expectans, donec ponan-
 tur inimici sub pedibus eius. Satis aperte docens, Chri-
 stum illa oblatione totum negotium suum & meri-
 tum consummasse: iam vero solum expectare velu-
 ti possessionem, & executionem, ut cap. etiā 9. prius
 indicauerat. Quem locum tractans Cyril. in Exegeti-
 ca ad Valerian. quæ habetur in Concil. Ephes. tom. 6. c.
 17. circa medium inquit: Cum Christus incarnationis
 economiam consummasset, celos ascendit, &c.

Et tandem confirmatur & explicatur, quia Chri-
 stus vsq; ad mortem, & per mortem suam nos rede-
 mit, iam vero nos non redimit, sed applicat nobis
 redemptionem suam: & ideo Scriptura sacra sem-
 per loquitur de preterito, saluauit nos, redemit nos,
 quia iam redemptio est consummata: ergo & meri-
 tum consummatum est, neque iam amplius Chri-
 stus meretur: nam si adhuc mereri posset, etiam
 posset satisfacere, quia sicut oratio meritoria est, ita
 & satisfactoria, neque passio aut poena simpliciter
 necessaria est ad satisfaciendum, præsertim pro cul-
 pa. Si autem adhuc mereretur, & satisfaceret pro
 nobis, adhuc nos redimeret, quia non aliter nos
 redimit, quam merendo & satisfaciendo pro nobis.
 Si autem adhuc nos redimit, nondum plane nos rede-
 mit, neque emit pretio magno sanguinis sui, neque
 consummauit meritum suum per mortem: nam sicut
 ante mortem fecit opera per se condigna & sufficien-
 tia ad nostram redemptionem, & tamen illis con-
 tentus non est, sed multa alia addidit vsq; ad mor-
 tem: ita & his non fuit contentus, sed multa etiam
 addidit post mortem, scilicet, descensum ad infe-
 ros, reditum ad corpus, & post resurrectionem A-
 postolos reuocauit & confirmauit in fide, & adhuc
 interpellat pro nobis: si ergo de toto hoc tempore,
 & omnibus his operibus idem est iudicium quoad
 meritum & satisfactionem, non magis consumma-
 ta est redemptio per mortem Christi, quam per o-
 pera subsequencia: quod non solum falsum, sed et-
 iam hæreticum mihi esse videtur.

Sed contra primo, quia Christus nunc orat pro
 nobis, & eius oratio est dignissima, & ex lege Dei non
 potest non exaudiri: ergo per illam meretur. Re-
 spondetur, an & quomodo Christus oret in celo,
 infra q. 21. explicandum est: dato vero antecedenti,
 negatur consequentia, quæ eiusdem formæ fieri po-
 test de orationibus aliorum beatorum, maxime,
 quando sibi aliquid postulant, ut, verbi gratia, re-
 surrectionem suorum corporum. Ratio vero est,
 quia Christus non orat nunc, ut per ipsam oratio-
 nem faciat sibi debet rem, quam postulat: sed po-
 tius tanquam exigens, quod alias titulo iustitiæ sibi
 iam est debitum: itaque illa oratio nititur præce-
 dentibus meritis, non denuo meretur: sicut inter
 homines quando mercenarius petit mercedem suam,
 quam promeruit, non ideo petit ut illam mereatur,
 sed ut illam exeat. Quocirca illa lex, in qua funda-
 tur certa & infallibilis impetratio talis orationis, est
 ipsa promissio, ex qua debetur retributio prioribus
 meritis, non specialis aliqua lex vel promissio, pro-
 pter quam illi orationi retributio aliqua debeatur.
 Hæc est doctrina D. Thom. 2. 2. quæst. 83. artic. 11.
 ad primum, quam indicasse videtur Rupert. Abb.
 lib. 9. de Diuini. offic. c. 3. sic inquit: Illa interpel-
 latio, Doctorum omnium vera assertione, non submissa est
 postulatio, sed passionis eius, quæ semel pro nobis in sacrifici-
 um oblata est, æterna commemoratio. Dices. Ergo, cum
 Christus orabat in terra, Clarifica me Pater &c. non
 merebatur per illam orationem, sed exigebat rem
 sibi debitam ratione vnionis. Respondetur negan-
 do consequentiam, quia per illam orationem simul
 Fr. Suarez. Tom. 1.

cum aliis operibus, & passionem suam, acquisiuit
 iustitiæ, quod est proprie mereri: quo modo
 non debebatur illi claritas, seu gloria ratione vnio-
 nis, sed solum iure quodam filiationis, seu propor-
 tionis cuiusdam, at vero per orationem, quam ha-
 bet in celo, nullum nouum ius acquirit, ut dictum
 est.

Contra secundo, quia vulnus lanceæ inflic-
 tum est Christi corpori post mortem eius, & tamen per
 illud maxime promeruit, sacramenta enim in Chri-
 sti meritis fundantur, & tamen virtus eorum fluxisse
 dicitur à latere Christi pendente in cruce, ut loquitur
 Leo Papa epist. 4. cap. 6. dicens: Tunc regenera-
 tionis potentiam sanxit, quando de latere eius profluxerunt
 sanguis redemptionis, & aqua baptismi. Et August.
 tract. 15. & 120. in Ioann. inquit: O mors vnde mortui
 renouiscunt: quid sanguine isto mundus? quid vulnere isto
 salubius? Similia habet lib. 2. de Symbolo ad cate-
 chumenos cap. 6. lib. 15. de Ciuit. cap. 26. lib. 18. con-
 tra Faull. cap. 20. Chrysost. homil. 84. in Ioan. Cyril.
 lib. 12. cap. 39. ac denique lib. 10. in Luc. cap. de com-
 mendatione Mariæ. Ex illo, inquit, in corrupto corpo-
 re, sed defunctio, omnium vita manabat: aqua enim & san-
 guis exiuit, illa, quæ diluat, iste, qui redimat. Quidam hæ-
 retici dixerunt, vulnus illud inflic-
 tum esse Christo
 adhuc viuenti. Sed est hæresis contra expressum
 testimonium Ioan. cap. 19. damnata in Conci. Vien-
 nensi, Clementina vnica de Summa Trinitate. Re-
 spondetur ergo, in illius vulneris susceptione, cum
 ipsum factum est, nullum fuisse nouum meritum,
 quia neque ipsum corpus exanime iam erat capax
 meriti, neque anima separata, quamuis intelligatur
 voluntarie acceptasse iniuriam illam sibi factam in
 suo corpore, erat iam in statu merendi: intelligi
 tamen potest Christum ipsum dum viueret præui-
 disse, & libere acceptasse, & obtulisse pro nobis vul-
 nus illud, & dedisse etiam in pretium redemptionis
 nostræ sanguinem, qui de illo exiuit. Et hac ratio-
 ne posset virtus sacramentorum in hoc merito fun-
 dari, quanquam citati Patres, non tam de merito,
 quam de significatione loquantur, dicentes, aquam
 & sanguinem significasse sacramenta Ecclesiæ, qui-
 bus iustificamur: præsertim Baptismum & Eu-
 charistiam, ad quæ tanquam ad ianuam & consum-
 mationem omnium sacramentorum cætera reuo-
 cantur: dicunt etiam significatum esse, virtutem sa-
 cramentorum à Christi morte manasse, ipsumque
 Christum fuisse veluti fontem, ex quo sacramenta
 profluxerunt.

Tertio obieitur, nā Christus Dominus per mor-
 tem suam nos redemit, ergo meruit in eo instanti,
 in quo consummata est mors: sed in illo iam anima
 non erat in corpore, quia homo moritur per pri-
 mum sui non esse, ergo. Qui dicunt hominem mo-
 ri per vltimum sui esse, facile se expediunt ab hac
 difficultate, & ab aliis similibus, quæ de martyribus
 tractari solent. Supponendo tamen communio-
 nem philosophorum sententiam, Caietanus 1. p. qu.
 63. artic. 6. dicit in instanti mortis hominis esse
 meritum, non tanquam in pura via, sed tanquam
 in termino viæ, vnde pro illo termino concedit me-
 ritum in anima separata: & in speciali loquens de
 Christi anima infra quæst. 50. artic. 6. similiter senti-
 re videtur, quamuis obscurissime loquatur. Sed hæc
 sententia mihi semper displicuit, quia illud instans
 mortis, est terminus extrinsecus viæ, vnde sicut in
 illo iam non est via, ita nec meritum. Eodem ergo
 modo dicendum est de Christi Domini morte, &
 merito: & hoc sentit D. Thom. in illa q. 50. artic. 6.
 ad 1. cum dicit, redemisse nos Christum per mortem,
 ut est in fieri, non ut est in facto esse, hoc enim est di-
 cere Christum meruisse toto tempore, quo passus
 est pro nostra redemptione, in instanti autem mor-
 tis, cum vita terminatum esse meritum eodem mo-
 do, quo ipsam vitam.

Ggg 2 DISPV.